

Εξειδικευμένες περιπτώσεις κωδικοποίησης και καλές πρακτικές

Το ΤΕΙ διαθέτει επιμέρους ενότητες (modules) προκειμένου να καλύψει τις εξειδικευμένες ανάγκες και περιπτώσεις κωδικοποίησης κειμενικών τεκμηρίων / ειδών.

Μεταξύ αυτών, σήμερα θα ρίξουμε μια ματιά σε:

- **επιστολογραφία**
- **κριτικό υπόμνημα**
- **γενετική κριτική**

Σώματα Αλληλογραφίας (βλ. και github → .../session 5/bibliography.md)

Υποδομή

The Model Editions Partnership. Historical Editions in the digital Age (MEP) modelections.blackmesatech.com/mep/

Digital Archive of Letters in Flanders (DALF) ctb.kantl.be/project/dalf/index.htm

- **Ενδεικτικά projects**

- Van Gogh The Letters vangoghletters.org/

- Carl Maria von Weber—Collected Works (WeGA) <http://www.weber-gesamtausgabe.de/en/>

- Alfred Escher Letter Edition <http://www.briefedition.alfred-escher.ch/>

- Letters and Texts: Intellectual Berlin around 1800 <http://tei.ibi.hu-berlin.de/berliner-intellektuelle/?en>

- Letters of 1916 <http://letters1916.ie/>

- BurckhardtSource <http://burckhardtsource.org/>

- August Wilhelm Schlegel's Correspondence <http://august-wilhelm-schlegel.de/briefedigital/>

Σώματα Αλληλογραφίας

Η αλληλογραφία είναι ένα ειδικό κειμενικό είδος που διαθέτει:

- σχετικά σταθερή δομή (γραμμή ημερομηνίας, προσφώνηση, χαιρετισμός, υπογραφή, κλπ)
- τυπικά σταθερά φυσικά και βιβλιογραφικά χαρακτηριστικά
 - φάκελος, τυπωμένα έγγραφα (letterheads - pre-printed material)
 - κάρτα, τηλεγράφημα, αερόγραμμα, επιστολικό δελτάριο
 - αποστολέας, παραλήπτης, ημερομηνία, μέρος

74 WALNUT STREET
PEABODY, MASS.

Καρίον
 Συμφύριον. Γ. Χρόνι
 οδός Μαρίνου Μουσταφί
 αριθ 52
 Athens Greece

Επιστολή Παναγιώτη Χρόνη προς τον αδελφό του, Δημήτρη, Peabody
Mass, 21.3.1920 [ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ Θεσσαλονίκης]

1. Έν οὐ οὐ τὴν τὴν .21. μαρτίου .1920.

[illegible]

ἔλαιον οὐδὲν ἔχοντα σου χρεώσῃς
 ταῖς αἰσίναις σου χρεώσῃς ἐκκερτοῦς ὁ ἀγγεγροσσοῦ

W. J. Xerox

αὐτὸν ἵνα οὐ σοὺ θυγὼ αἰς ἕξει τὸ ἐκδύσσει

ELIA-MIET Thessaloniki

www.elia.org.gr

Ο ΟΔΟΚΑΘΑΡΙΣΤΗΣ ΣΑΣ

ΕΥΧΕΤΑΙ

ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ 1940

ΑΙΣΙΟΝ ΚΑΙ ΕΥΤΥΧΕΣ

ELIA-MIET Thessaloniki
www.elia.org.gr

[ΕΛΙΑ-MIET Θεσσαλονίκης]

ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΣΕΡΡΩΝ

Αρ. πρωτ. 335

Εν Σέρραις τῇ 27 Νοεμβρίου 1939.

Πρὸς
τὸν ἑβριον *Καυλ. Κυρ/ωνος*
Βουζωνίου Σερραι

ΑΘΗΝΑΙ

ἑβριε,
Ἐκδόματ' τῆς ἑκδ τῶν Ἀσφαλιστικῶν Ἑταιρειῶν ἀρξήσεως τῶν
ἀσφαλιστικῶν, ἔξαιρέτως διὰ τὴν πόλιν μας, καὶ διὰ 2-3 ἄλλας πόλεις, κα-
τὰ 100%, ὁ ἐμπορικὸς καὶ ἐπαγγελματικὸς κόσμος ἀναφορῶν, προσήλθεν εἰς τὴν
ἐκδοτικὴν νῆ ἰδρυθῆ Ὁργανισμὸν αὐτοκαλείας. Ἐκτός τῶν μετρητῶν ἔτινα
οἱ καταθετοὶν ὡς ἐγγυήσι, κλείσται ἑμποροὶ πρὸς ἐκίτευξιν τοῦ σκοποῦ γ-
εῖναι πρὸς τοὺς νῆ καταθετοὶν ὡς ἐγγυήσιν τὴν ἐκίνητον περιουσίαν των, καὶ
πρὸς τοῦτο ἐξητήθη ἡ ἔγκρισις τοῦ Ὑπουργείου Ἑθν. Οἰκονομίας.

Ἀτυχῶς ὅπως τὸ Ὑπουργεῖον μῆς ἐκίνησεμ ὅτι μόνον εἰς πόλεις
ἐχοῦσας πληθυσμὸν ἔνω τῶν 50.000 γίνονται δεκτὴ ἐκίνητα ὡς ἐγγυήσι.

Παρακαλοῦμεν θερμῶς ὅπως ἐκπεριβαίνοντες ἐνεργῶς κατὰ τὰς ὡς ἔνω
Ὑπουργεῖω, ἐπιτύχητε τὴν τροποποιήσιν τοῦ σχετικοῦ ἔργου ὥστε ὁ ἑβρι-
τοῦ πληθυσμοῦ νῆ περιορισθῇ ἐπὶ 50 εἰς 25 χιλιάδας, ἔνω οὕτω συμπερι-
ληφθῇ καὶ ἡ πόλις μας καθὼς καὶ ἡ ὁρία, ἥτις ἐξ ἴσου ἐνδιαφέρεται καὶ
μῆς ἔγραψεν σχετικῶς.

Παρακαλοῦμεν ὅπως μῆς γνωρίσητε τὸ ταχύτερον τὴς ἐκ τῶν χρητήμα-
τος καὶ τοῦ ἐνεργείας σας.
Διατελοῦμεν μετὰ κλείσεως τιμης.

Ὁ Πρόεδρος.
Γ. Λαμπριν

Βασική ΤΕΙ κωδικοποίηση σε
σώματα αλληλογραφίας

CANELLES
DEYA
MALORCA
SPAIN

<placeName>

MAY 12TH

<date>

DEAR WILLIAM,

<salute>

<opener>

HOPE ALL IS WELL IN LONDON AND THAT THE LAND ROVER IS BEHAVING ITSELF. OUR NEW ONE IS MARVELOUS AND SO QUIET AND COMFORTABLE - I DO HOPE YOU WILL LIKE IT. THE COLOUR IS NOT BAD - VERY PALE GREEN, AND THE ROOF IS WHITE INSIDE AND THE UPHOLSTERY GREY.

I AM SORRY TO HAVE TO TELL YOU THAT BETTY AND RICARDO HAVE GIVEN UP THE MINE. THEIR PARTNER, WHOM THEY HAD KNOWN AND TRUSTED FOR TEN YEARS, AND WHO HAD A JOINT BANK ACCOUNT WITH THEM, WENT OFF WITH \$80,000 WHICH WAS ALL THE MONEY THEY HAD BT INTO IT. SO THAT WAS THAT. ANY OTHER IDEAS FOR THE SUMMER?

POSTAGE HAS GONE UP TO 5 PTS TO ENGLAND AND 10 TO AMERICA! IT IS NOW 5 PTS ORDINARY MAIL TO U.S.A , 10 airmail .

SOMEBODY NOW WANTS TO MAKE A FILM OF THE WHITE GODDESS - DON'T KNOW HOW THEY CAN DO THAT!

POOR KARL STILL HASN'T GOT HIS NEW CAR - THERE SEEMS TO BE A HOLD-UP. THE TAXI IS GOING WELL THOUGHT. ALASTAIR TELLS US THAT WHEN HE MET THE BUS THAT BENT IN HIS MUDGUARDS HE GOT SO ANGRY THAT HE TORE THE VAN'S SHIRT! THEN HE FOLLOWED THE BUS TO THE SOLLER AND CONFRONTED THE DRIVER WITH A GUARDIA, BUT THE MAN PROTESTED THAT A NEW SHIRT WOULD COST HIM AS MUCH AS REPAIRING THE DAMAGE TO THE TAXI, AND THEY PARTED AMICABLY OVER DRINKS.

CAN'T THINK OF ANY OTHER NEWS. LOVE TO MIKE AND SHEILA IF YOU SEE THEM - I WAS SO SORRY WE WEREN'T ABLE TO GET TO THE TROUBADOUR.

LOTS OF LOVE,

<salute>

<closer>

not clear on a hold-on a mix of them. pretty well but lots of h

Ron, are you there?

**centrum voor
teksteditie
en bronnenstudie**

<http://ctb.kantl.be/>

Μεταδεδομένα & Δίκτυα αλληλογραφίας

Δυο κεντρικά ερωτήματα / προβλήματα:

- Με ποιον τρόπο πρέπει κανείς να κωδικοποιεί σώματα αλληλογραφίας χρησιμοποιώντας το TEI σε επίπεδο μεταδεδομένων προκειμένου να διακρίνεται το ξεχωριστό κειμενικό είδος;
- Με ποιον τρόπο μπορούμε να συνδέσουμε τις εκδόσεις επιστολογραφίας, ψηφιακές και μη, σε επιστολογραφικά δίκτυα και να οπτικοποιήσουμε αλλά και να αναλύσουμε αυτές τις συνδέσεις;

Μεταδεδομένα & Δίκτυα επιστολογραφίας

Η λύση!

→ wrapper στοιχείο για τα μεταδεδομένα της επιστολογραφίας

- δυο προδρομικές προτάσεις από DALF `<letDesc>` - WeGA `<correspDesc>`
- όλα τοποθετημένα σε ένα μέρος στο header
- διατήρηση του υπόλοιπου του header 'καθαρού' απο τις προσθήκες αυτές
- όχι κωδικοποίηση πληροφορίας γύρω από την πηγή και την ιστορία της, που παραμένει στο πεδίο του manuscript description

Μεταδεδομένα & Δίκτυα επιστολογραφίας

Τελευταίες εξελίξεις

- 2013, TEI Correspondence SIG (Peter Stadler, Marcel Illetschko, Sabine Seifert)
- προτεραιότητα η δημιουργία ενός ικανοποιητικού και περιληπτικού μοντέλου για την κωδικοποίηση μεταδεδομένων προορισμένων για σώματα επιστολογραφίας
- June 2014: proposal and feature request
- April 2015: part of official TEI standard with the TEI P5 release 2.8.0

Μεταδεδομένα & Δίκτυα επιστολογραφίας - `<correspDesc>`

Δυο βασικές διαπιστώσεις

- όχι δραστική - συνολική αλλαγή του προτύπου TEI αλλά στοχευμένη προσθήκη νέων στοιχείων
- εισαγωγή νέου στοιχείου (wrapper element) `<correspDesc>` (correspondence description) που αποθηκεύει βασικά μεταδεδομένα γύρω από το τμήμα της αλληλογραφίας που κωδικοποιείται
 - αφορά ΜΟΝΟ μεταδεδομένα σχετικά με αλληλογραφία
 - όλη η πληροφορία που περιγράφει την πρωτογενή πηγή περιέχεται στο `<msDesc>`

Μεταδεδομένα & Δίκτυα επιστολογραφίας

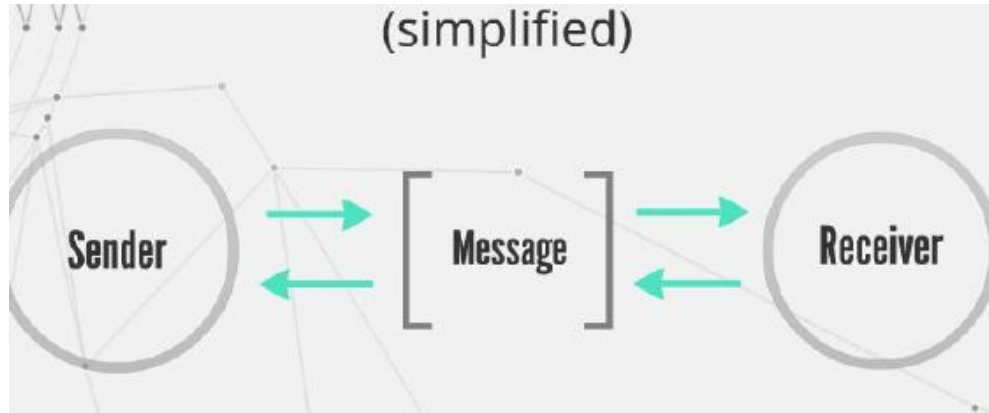
Σύντομη θεωρίας της επιστολογραφίας

Κάθε τεκμήριο αλληλογραφίας συνιστά :

- ένα **υλικό** αντικείμενο/ τεκμήριο (objecthood)

Η υλική όψη του επιστολογραφικού τεκμηρίου παρατίθεται στο `<msDesc>`

- ένα **επικοινωνιακό** γεγονός (eventness)

Shannon-Weaver communication model

Μεταδεδομένα & Δίκτυα επιστολογραφίας

Μεταφράζοντας τη θεωρία της επιστολογραφίας με όρους ΤΕΙ

- ποιος γράφει - σε ποιον ;
- από πού – προς πού ;
- πότε γράφει – πότε και πού φθάνει τελικά το μήνυμα;
- πώς μεταφέρεται το μήνυμα;

Τα μεταδεδομένα που συνοδεύουν την αλληλογραφία χρειάζεται να διαθέτουν πληροφορία για :

- υποκείμενα (πρόσωπα / φορείς)
- ημερομηνίες
- μέρη
- προηγούμενα ή επόμενα μηνύματα στο σώμα της αλληλογραφίας | θέση στην ακολουθία

Μεταδεδομένα & Δίκτυα επιστολογραφίας

<correspDesc> (correspondence description) περιέχει την περιγραφή ενεργειών σχετικών με την πράξη της αλληλογραφίας.

Βρίσκεται εντός του <profileDesc> υπό το <teiHeader>

<profileDesc> (text-profile description) διαθέτει μια λεπτομερή περιγραφή της μη βιβλιογραφικής διάστασης ενός κειμένου , περιέχοντας μάλιστα ακριβώς την κατάσταση στα πλαίσια της οποίας παράχθηκαν

Μεταδεδομένα & Δίκτυα επιστολογραφίας

<correspAction> διαθέτει μια δομημένη περιγραφή του μέρους, του ονόματος του υποκειμένου / φορέα όπως και της ημερομηνίας/ες που σχετίζονται με αντίστοιχες στιγμές αποστολής και παραλαβής μηνυμάτων.

Συνδυαστικά με:

- @type περιγραφει την φύση της δράσης
- προτεινόμενες τιμές: *sent, received, transmitted, redirected, forwarded*

<correspContext> (correspondence context) διαθέτει αναφορές γύρω από προηγούμενα ή επόμενα μηνύματα στο σώμα της αλληλογραφίας ή αλλιώς περιγράφει τη θέση του συγκεκριμένου επιστολικού τεκμηρίου στο σώμα της επιστολογραφίας.

<correspDesc> example

Paris 8.3.1974

Στρατη Γέννη

Παρασημασμένη με ανδρά ενα βελία
σα, Ημερολόγιο τις λεγομένης το περιμένα
Αν ημεδα, οα το φημι. Η δε με το σήμα
Τμή γραμμή με ανι σήμα με ανι σήμα
με ανι σήμα

19 Rue Alph. de Neuville
PARIS 75017

Europe le 15/3/74
aussi à Philippe (lion Paris
et à B.H. (Boulevard N. 10/11/74

```
<profileDesc>  
  <correspDesc>  
    <correspAction type="sent">  
      <persName ref="#MP"><surname>  
Παπαϊωάννου</surname>  
<forename>M.M.</forename></persName>  
      <date when=" 1974-03-08" />  
    </correspAction>  
    <correspAction type="received">  
      <persName ref="#ST">  
        <surname>Τσίρκας</surname><forename>  
Στρατής</forename></persName>  
  
      <placeName>Αλεξάνδρεια</placeName>  
      <date notBefore=" 1974-03-08"  
notAfter="1974-03-15" cert="medium" />  
    </correspAction>  
  </correspDesc>  
</profileDesc>  
</teiHeader>
```

Τι είναι τελικά ένα επιστολογραφικό τεκμήριο ;

oscillating between object, event and text

`<msDesc>`, `<correspDesc>`, `<text>`

Object, `<msDesc>`

- attachments, etc.
- envelope
- postcard, letter, or e-mail
- multiple witnesses

Event, `<correspDesc>`

- sending, receiving
- forwarding, redirecting
- censorship
- delivery (e.g. messenger)
- context

Text, `<text>`

- translation
- writing (by a scribe)
- censorship
- multiple witnesses
- 'letter style' (opener, closer)

Κριτικό υπόμνημα - πολλοί μάρτυρες (critical apparatus – multiple witnesses)

Ένα κείμενο μπορεί να σώζεται σε πολλά αντίγραφα, τα οποία αποκαλούνται **μάρτυρες** (witnesses). Μάρτυρας δύναται να είναι είτε ένα χειρόγραφο αντίγραφο, είτε ένα έντυπο αντίγραφο.

Παραλλαγές (variants) είναι οι διαφορές που εντοπίζονται μεταξύ των μαρτύρων. Η έννοια της παραλλαγής είναι συνδεδεμένη με την έννοια της κειμενικής ποικιλίας (textual variance).

Η διαδικασία σύγκρισης κι συσχετιστικής ανάλυσης των μαρτύρων ονομάζεται **αντιπαραβολή** (collation).

Ο πιο συνηθισμένος τρόπος στο έντυπο παράδειγμα καταγραφής των παραλλαγών είναι το **κριτικό υπόμνημα** (apparatus Criticus).

1 **1** Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. **2** οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. **3** πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν. **4** ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. **5** καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

6 Ἐγένετο ἄνθρωπος, ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. **7** οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. **8** οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός.

9 Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. **10** ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. **11** εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. **12** ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, **13** οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν.

14 Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. **15** Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων, οὗτος ἦν ὃν εἶπον, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν,

1J 1,1s; 2,13
Gn 1,1 • Ap 19,13
17,5 | Prv 8,22s
Sap 9,1 Ps 33,6
1K 8,6 Kol 1,16s
H 1,2 Ap 3,14 | 5,26 1J 1,2 • 8,12 | 3,19; 12,35 Is 9,1

Mc 1,4p
5,33
Act 19,4
20; 5,35

8,12! Mt 4,16
1J 2,8 • 3,19; 11,27!
3-5; 14,17 1K 2,8 1J 3,1

5,43
G 3,26 E 1,5
1J 3,1 • 20,31 1J 5,13!
3,5s 1P 1,23
1J 4,7 Jc 1,18
1T 3,16 Kol 1,22 • Ps Sal 7,6
Ez 37,27 Ap 21,3 • 2P 1,16s
1J 1,1 • 2,11! L 9,32 • 3,16! • 17!
27,30 Mt 3,11!

—Metempsychosis, he said, frowning. It's Greek: from the Greek. That means the transmigration of souls.

—O, rocks! she said. Tell us in plain words.

He smiled, glancing askance at her mocking eyes. [Young still.] The same young eyes. The first night after the [charades at] charades. Dolphin's Barn. He turned over the smudged pages. *Ruby*: [a tale of circus life.] the *Pride of the Ring*. Hello. Illustration. Fierce Italian with carriage whip. Must be Ruby pride of the on the floor naked. Sheet kindly lent. The monster Maffei desisted and flung his victim from him with an oath. Cruelty behind it all. Doped animals. Trapeze at Hengler's. Had to look the other way. Mob gaping. Break your neck and we'll break our sides. Families of them. Bone them young so they metempsychosis. That we live after death. Our souls. That a man's soul after he dies, Dignam's soul

—Did you finish it? he asked.
—Yes, she said. There's nothing smutty in it. Is she in love with the first fellow all the time?
—Never read it. Do you want another?
—Yes. Get another of Paul de Kock's. Nice name he has.

She poured more tea into her cup, watching it flow sideways.
Must get that Capel street library book renewed or they'll write to Kearney, my guarantor. Reincarnation: that's the word.
—Some people believe, he said, that we go on living in another body after death, that we lived before. They call it reincarnation. That we all lived before on the earth thousands of years ago or some other planet. They say we have forgotten it. Some say they remember their past lives.

The sluggish cream wound curdling spirals through her tea. Better remind her of the word: metempsychosis. An example would be better. An example?

The Bath of the Nymph over the bed. Given away with the Easter number of *Photo Bits*: splendid masterpiece in art colours. Tea before you put milk in. Not unlike her with her hair down: slimmer. Three and six I gave for the frame. She said it would look nice over the bed. Naked nymphs: Greece: and for instance all the people that lived then.

He turned the pages back.

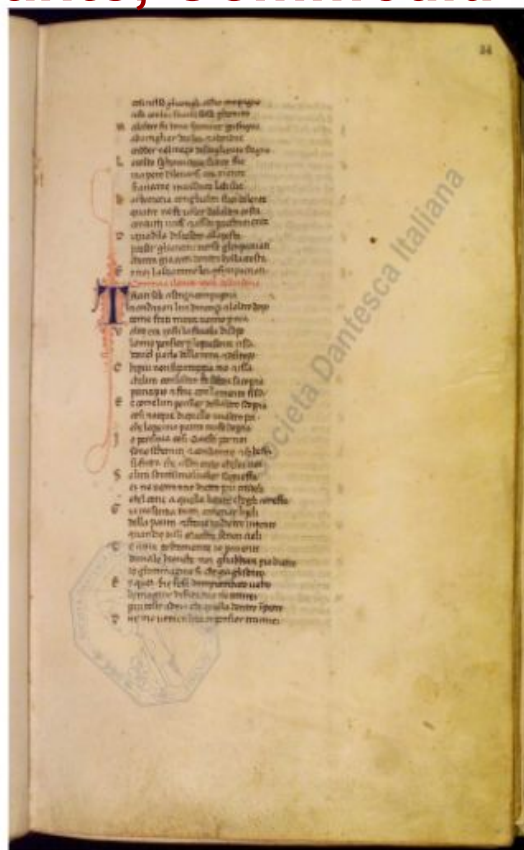
1 Greek:] (tB); Greek; aR 7 the--Ring.] a3; NO ITALICS 1 7 the] a3; The 1; the a1 8 off a1; f 1 9-10 The--oath.] a3; NO ITALICS 1 10 animals. Trapeze] a1; animals trapeze 1 12 Bone] a1; Bow 1 12 metempsychosis] -TN 22 guarantor.] 1932; garantor. a2 30 Easter] a1; easter aR

Inscriptio: ευαγγελιον κ. Ι. 66.75 (A) C D L Ws Θ Ψ f¹ 33 38 vg^{ww} | αγιον ευ. κ. Ι. (28) al | txt (N B)

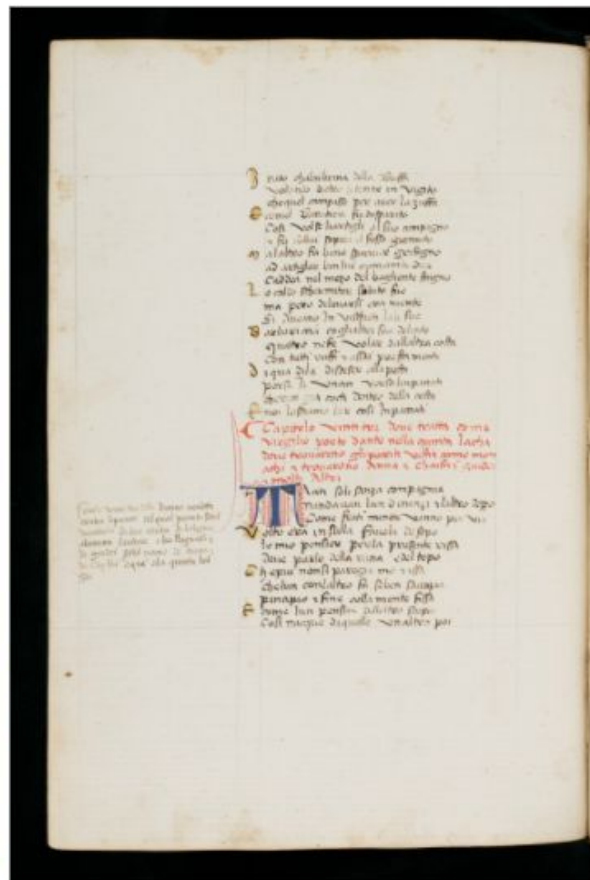
¶ 1,3 ουδεν 66 N* D f¹ pc; Cl^{ex} Thd | zt - er !!, Nc (Θ) Ψ 050c f^{1,13} 33 38 sy^{ph} bo | txt 675c C D L Ws 050*. 1 2211 pc b vg^s sy^c sa; Ptol^l Theoph Irlat Tert Cl Cl^{ex} Thd Or (sine interp. vl incert. 66.75* N* A B Δ al) • 4 εστιν N D it vg^{ms} sa?; Ptol^l Irlat Cl^{pt} Or^{ms} | - Ws | B* • 6 κυριου D* | την N* D* Ws sy^c; Irlat • 13 ουκ et γεγεννηθ- D* | qui non et natus est b; (Tert) | txt 66vid N B² C D^c L Ws Ψ f^{1,13} 33 38 sy^{ph} (sed γεγεννηθ- 675 A B* Δ Θ pc) | B* • 15 ουτ. ην ο ειπων N¹ B* C*; Or | ουτ. ην N* | τος N* Ws c

James Joyce
(1986). *Ulysses: A Critical and Synoptic Edition*. Prepared by H.W.Gabler with Wolfhard Steppe and Claus Melchior. New York: Garland

Dante, Commedia

XIV century

XV century

XV century

Κριτικό υπόμνημα - πολλοί μάρτυρες και ΤΕΙ

Σύγκριση (Comparison) → **πού** υπάρχει διαφορά;

Επισημείωση - Σχολιασμός (Annotation) → **ποια** είναι η διαφορά;

Κατηγορίες παραλλαγής - Παραμέτροι σχολιασμού

- Τμήμα του κειμένου: γράμμα ή λέξη
- Κατηγορία της αλλαγής: προσθήκη, διαγραφή, αντικατάσταση, μετάθεση
- Γλωσσολογική κατηγορία: μορφοσυντακτική, ορθογραφική
- Ειδικά φαινόμενα: ποικιλία στο γένος, αριθμό, πτώση, χρόνο; συνωνυμα κλπ

See also Elena Spadini, "Annotating document changes"
<http://elenaspadini.com/reveal/docChanges.html>

Κριτικό υπόμνημα - πολλοί μάρτυρες και TEI

Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να κωδικοποιηθεί ένα κριτικό υπόμνημα χρησιμοποιώντας το TEI.

<http://www.tei-c.org/release/doc/tei-p5-doc/en/html/TC.html>

<app> (apparatus entry) περιέχει καθε μία εγγραφή σε ένα κριτικό υπόμνημα, με ένα λήμμα και τουλάχιστον μια παραλλαγή/ανάγνωση.

<lem> (lemma) περιέχει ένα λήμμα ή τμήμα από το κείμενο-βάση προκειμένου για μια παραλλαγή

<rdg> (reading) περιέχει μια ανάγνωση /γραφή ενός χωρίου παραλλαγής

Κριτικό υπόμνημα - πολλοί μάρτυρες και TEI

Στο `<sourceDesc>` εντός του `<teiHeader>` περιέχεται μια λίστα των μαρτύρων με το στοιχείο `<listWit>` (**Location-referenced Method**)

```
<sourceDesc>
  <listWit>
    <witness xml:id="W1">Manuscript copy
one</witness>
    <witness xml:id="W2">Manuscript copy
two</witness>
    <witness xml:id="W3">Printed copy one</witness>
    <witness xml:id="W4">Printed copy two</witness>
  </listWit>
</sourceDesc>
```

Κριτικό υπόμνημα - πολλοί μάρτυρες και ΤΕΙ

			The	cat	is	on	the	table
			The	cat	is	under	the	the
The	dog				is	on	the	table
The	dog	and	the	cat	are	on	the	table

Κριτικό υπόμνημα - πολλοί μάρτυρες και TEI

Παράλληλη κατάτμηση

```
<1>
  <app>
    <lem wit="#W1">The cat is on the
table</lem>
    <rdg wit="#W2">The cat is under
the table</rdg>
    <rdg wit="#W3">The dog is on the
table</rdg>
    <rdg wit="#W4">The dog and the
cat are on the table</rdg>
  </app>
</1>
```

Κριτικό υπόμνημα με μεγαλύτερη λεπτομέρεια...

```
<p> The <app>
  <rdg wit="#W1 W2">cat</rdg>
  <rdg wit="#W3">dog</rdg>
  <rdg wit="#W4">dog and the
cat</rdg>
</app>
<app>
  <rdg wit="#W1 #W2 #W3">is</rdg>
  <rdg wit="#W4">are</rdg>
</app>
<app>
  <rdg wit="#W1 #W3 #W4">on</rdg>

  <rdg wit="#W2">under</rdg>
</app> the table.
</p>
```


Κριτικό υπόμνημα - πολλοί μάρτυρες και TEI

Ψηφιακά εργαλεία-λογισμικά για την αντιπαραβολή κειμενικών τεκμηρίων :

TEI Critical Apparatus Toolbox <http://ciham-digital.huma-num.fr/teicat/>

Versioning Machine <http://v-machine.org/> (Δείτε την πιλοτική παράλληλη έκδοση της *Ιστορίας ενός αιχμαλώτου* του Στρατή Δούκα <http://dokimes.digitalneohellenist.org/doukas/v-machine/doukas/>)

Juxta - collation software <http://www.juxtasoftware.org/>

CollateX – Software for Collating Textual Sourceset <https://collatex>

Σύγχρονα χειρόγραφα & γενετική κριτική (genetic criticism)

Γενετική κριτική (critique génétique) : κριτική αναπαράσταση της συγγραφικής διαδικασίας (στάδια γραφής)

“A set of critical procedures in order to understand, reconstruct and interpret the evolution of the writing process” (Hay 1988)

στόχοι:

genetic criticism's focal point is “not to produce a printable text but rather [...] to seize and describe a movement, a process of writing that can only be approximately inferred from the existing documents” (Deppman, Ferrer & Groden 2004, 11)

1) to make manuscripts readable and accessible, to decipher the material evidence found there;

2) to attempt a critical interpretation of the composition history and to reconstruct and analyse the operations involved over the course of the genetic stages.

I Après la Soirée de Me de Villeparisis

A m Quand je rentra

Quand En rentrant (de chez Me de Villeparisis)

Françoise me dit : « Monsieur ne devinera jamais qui est venu,Mlle Mlle Albertine. » J'étais s « Comment elle est à Paris! ». + Depuis qu'Albertine avait refusé de se laisser embrasser mon amour exigeant de satisfactions que j'étais maintenant d à qui était indispensable l'

Elle a laissé un petit mot.

Je le parcourus et en lus la

1 ligne à

Françoise

espoir inavoué de satisfactions impossibles à trouver en elle, s'était détourné d'elle. Même, ^{depuis ce refus,} mes ~~mes~~ bouche n'était plus tentée par ses joues rebondies où je savais qu'il ne serait jamais qui ne devaient pouvaient pas me

donner plus de plaisir que des joues de cire, Mais je mes regards auraient, moins plus capables de désirs plus désintéressés, auraient aimé à se poser sur elles. J' ce visage, relique intacte, authentique, du mystère que je mettais dans Alber j'imaginai dans Albertine quand je ne la connaissait pas encore, je la voyais passer sur la ~~dique~~, et de l'amour à qui ce mystère avait frayé le chemin. ^{Et je lui} Si vous saviez comme j'ai été contente de voir

la figure de Françoise quand elle est venue m'ouvrir ! » me disait Albertine dans un petit mot qu'elle m'avait laissé. +

Il me sembla Et a Et ainsi chaque fois qu'elle vintfut dans ma chambre - car elle revint assez souvent cet hiver nos relations sociales avec une femme que nous aurions voulu notre étant assez étroites si insuffisantes qu'elles aient pu paraître à l'amour qui les avait nouées fait nouer - il me

plus belles images de Balbec par exemple les montagnes bleues de la mer (que je pourrais peut-être indiquer comme répersées quand j'entends la musique le matin de sorte qu'Albertine me rappelle la musique me rappelle les montagnes bleues mais ce n'est pas nécessaire (car d'autant plus que la musique n'est peut-être que plus tard). En tous cas images solides, et les mêmes, bien liées. Peut-être faudrait-il que l'entrée dans l'hôtel devant les glaces soit d'Albertine au lieu de St Loup mais je ne crois pas

Je commence ici (en face tout ce qui concerne Albertine depuis Ba le chapitre : Jeune A l'ombre des Jeunes filles en fleurs)

Capitalissime Pour ce que je crois posséder dans Albertine il faudra que ce soient quelques-unes des

Très important. Il faudra pendant que j'aime ^{pars*} pour Madame de Guermantes, par exemple le jour où je dois aller ^{chez} la voir avec St Loup, que Maman me dise que la tante d'Albertine doit venir la voir, que peut-être Albertine l'accompagnera. Je dirai que cela m'est bien égal, que je la supplie de ne pas me faire rester, car alors j'aime Me de Guermantes, tout en ayant déjà aimé Albertine que je crois devenue à jamais indifférente, de même que quelques ^{alors} années plus tard je ne descendrai pas chez les Guermantes pour ne pas laisser une heure Albertine seule.

Capitalissime après chemin, Comme Aimé, plus qu' Aimé, n'était-elle pas surtout à un moment où j'aurais aimé retourner à Balbec (le dire en son temps que j'aurais aimé y retourner) un de ces ^{nos} plaisirs qui dans une même joie sont du même genre que ceux qu'on ne peut attendre au gré, de nous les avait de ces œuvres

Σύγχρονα χειρόγραφα & γενετική κριτική (genetic criticism)

Σε συνδυασμό με τα στοιχεία για τις συγγραφικές επεμβάσεις που μάθαμε, υπάρχουν επιπλέον εξειδικευμένο στοιχεία για τη γενετική έκδοση των συγγραφικών χειρογράφων:

<retrace> γραφή που ξαναγράφτηκε ή ξαναπεράστηκε

<undo>, <redo> γραπτές αλλαγές που αναθεωρήθηκαν ή ακυρώθηκαν

<transpose>, <transposeGrp> μετατιθέμενα χωρία

<metamark> πρόκειται συχνά για αριθμούς ή σύμβολα που υποδεικνύουν την σειρά/ακολουθία που πρέπει να διαβαστεί το κείμενο. Το *@function* εξειδικεύει την λειτουργία του metamark (e.g. status, insertion, deletion, transposition, used)

Σύγχρονα χειρόγραφα & γενετική κριτική (genetic criticism)

Η γενετική έκδοση καταγράφει τη γένεση του κειμένου, τη διαδικασία της συγγραφής και την ιστορία των συγγραφικών αναθεωρήσεων του κειμένου (“revision history”).

`<listChange>` ομαδοποιεί μια ακολουθία από αναθεωρητικές φάσεις/στάδια
`@order` *υποδεικνυει την ακολουθία των σταδίων*

`<change>` περιγράφει μια αναθεωρητική φάση/στάδιο

`@xml:id` ταυτοποιεί τις αναθεωρητικές φάσεις στάδια

Η λίστα των αναθεωρητικές φάσεων/ σταδίων είναι τμήμα του `<profileDesc>`,
`<creation>` in the TEI Header:

Σύγχρονα χειρόγραφα & γενετική κριτική (genetic criticism)

Τεκμηριώνοντας τα επιμέρους στάδια στο <TEIheader>

<profileDesc>

<creation>

```
<listChange ordered="true">
```

```
<change xml:id="stage-1">First layer, in  
black ink</change> <change
```

```
xml:id="stage-2">Second layer, in  
red</change>
```

```
<change xml:id="stage-3">Corrections and  
révisions, in blue</change>
```

```
<change xml:id="stage-4">Deletions and  
usage notes in green</change> </listChange>
```

</creation>

</profileDesc>

Σύγχρονα χειρόγραφα & γενετική κριτική (genetic criticism)

Συσχετίζοντας ένα στάδιο με ένα τμήμα της μεταγραφής

<change xml:id="stage-1">First layer, in black ink</change>

<change xml:id="stage-2">Second layer, in red</change>

<zone xml:id="zone1" change="#stage-1">

<line> 28) le court de tennis. Les tribunes sont ... Deux joueurs</line> <!-- ... -->

<line>30) l'un des joueurs de tennis se tient ... trois</line> <line>fois sur le sol</line>

<zone change="#stage-2">

<line>31) </line>

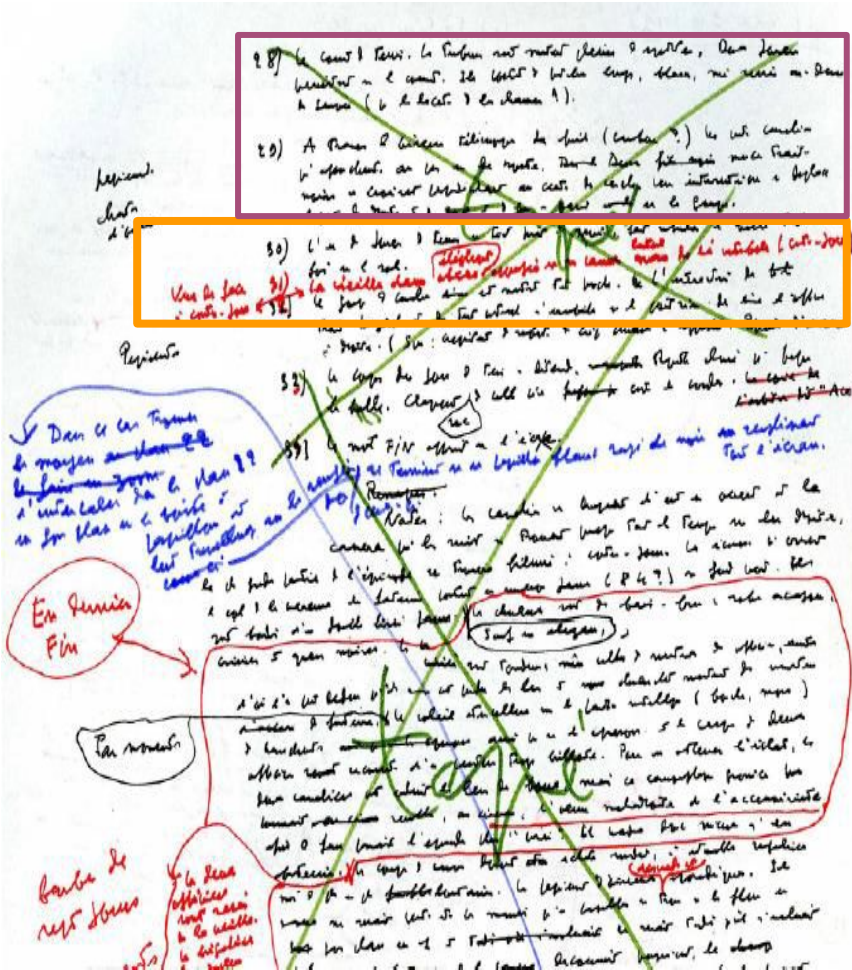
<line>Vue de face</line>

<line>à contre jour</line>

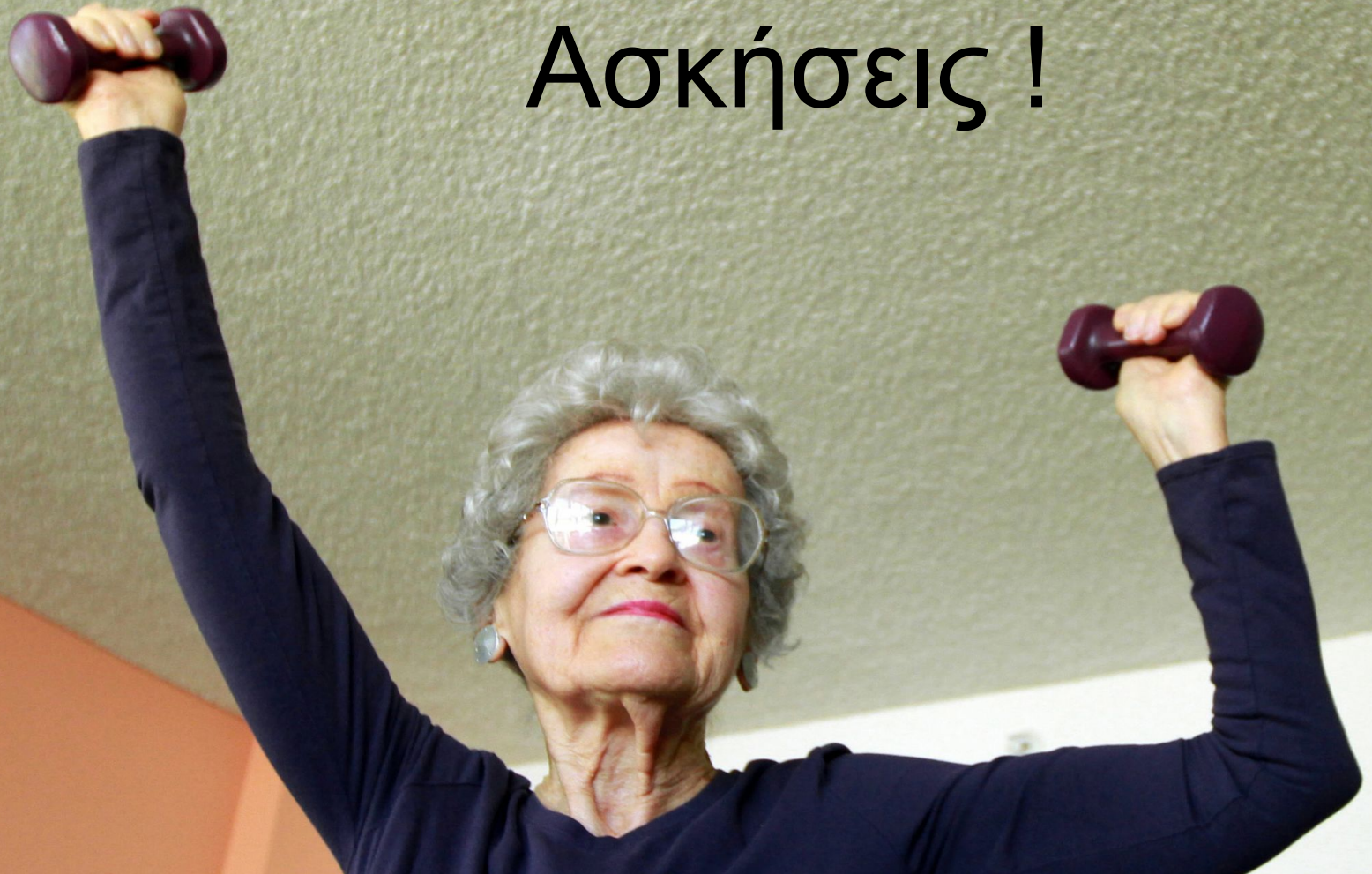
<metamark function="add"/>

<line>la vieille dame ... dans le vestibule (contre-jour)</line>

</zone> <!-- ... --> </zone>

Ασκήσεις !

Χρησιμοποιήθηκε υλικό από :

ΕΛΙΑ-MIET Θεσσαλονίκης

Encoding correspondence meta data with <correspDesc>, Workshop, TEI conference 2015, Lyon, October 27, 2015 (thanks to Stefan Dumont, Marcel Illetschko , Sabine Seifert , Peter Stadler)

Elena Spadini, personal website <http://elenaspadini.com/>

Oxford Summer school 2015& 2016 (Elena Spadini, Martina)